

In het teken van Bevrijdingsdei Fryslân

Vanaf september 1944 bevrijden de geallieerden het zuiden van Nederland stapje voor stapje. Voor het nog door Duitse troepen bezette deel van Nederland volgt een vreselijke winter. Vooral in de grote steden wordt massaal honger geleden. In het voorjaar van 1945 beginnen de geallieerden met hun opmars richting Noord-Nederland. Op 15 april is bijna heel Friesland bevrijd, alleen de Waddeneilanden zijn nog bezet gebied. Het Duitse leger geeft zich een paar weken later over, Nederland is weer vrij.

In Friesland wordt na de bevrijding feest gevierd. Er zijn optochten, feesten en parades. Ook voor de bevrijders, in Friesland voornamelijk Canadese militairen, is de oorlog voorbij. Veel Canadese militairen verblijven nog maanden lang in Friesland, ze vertrekken pas eind 1945 naar hun vaderland. Veelal alleen, maar in een aantal gevallen ook met een Friese bruid. Ook raken er vrouwen in verwachting van een bevrijder. Tot op de dag van vandaag zijn er bevrijdingskinderen op zoek naar hun Canadese vader. Na de bezetting hebbentalloze families slachtoffers te betreuren. Dat zijn niet alleen militairen, maar vooral ook burgerslachtoffers door de (lucht)oorlog, honger, dwangarbeid, internering, vervolging en verzet. De bevrijding is dan ook voor heel veel Friezen helemaal geen feest.

Sinds 1946 wordt 15 april in Friesland gevierd als bevrijdingsdag. Landelijk vieren we de bevrijding op 5 mei.

Vereniging Friesland 1940-1945

Stichting Sneek 1940-1945

Stichting Friesland 1940-1945

Op 18 april 1945 wordt de Vereniging Friesland 1940-1945 opgericht. Mensen die actief betrokken waren bij het Friese verzet kunnen zich als lid aanmelden. Een belangrijk doel van de Vereniging is de zorg voor 'nagelaten betrekkingen'. Tijdens de oorlog kwamen in Friesland 290 verzetsmensen om het leven. De nabestaanden van deze groep verzetslachtoffers moesten, zo vindt de Vereniging, worden opgevangen en (financieel) ondersteund. Dit werk wordt na een jaar overgenomen door de Stichting Sneek 1940-1945 en de Stichting Friesland 1940-1945.

Bij de Vereniging Friesland 1940-1945 komt de nadruk te liggen op de organisatie van activiteiten die met de Tweede Wereldoorlog te maken hebben. Zo organiseert de Vereniging Friesland tentoonstellingen en theatervoorstellingen. Daarnaast laat de vereniging een boek schrijven over Friesland in de oorlogsjaren en zorgt voor jaarlijkse bijeenkomsten waar de leden elkaar kunnen blijven ontmoeten.

Ook de Stichting Sneek 1940-1945 en de Stichting Friesland 1940-1945, gaan zich, nadat de landelijke overheid de nabestaanden van verzetslachtoffers financieel ging ondersteunen, meer en meer richten op het 'levend houden van de geschiedenis 1940-1945'.

Op initiatief van de drie verenigingen wordt in 1979 met steun van de Provincie Fryslân het Verzetsmuseum Friesland opgericht. Het Verzetsmuseum is de plek om jongere generaties te waarschuwen voor de vreselijke gevolgen van oorlog, onderdrukking en vervolging.

Op 15 april 2010 houdt de Vereniging Friesland 1940-1945 op te bestaan. De Stichting Sneek 1940-1945 en de Stichting Friesland 1940-1945 gaan door met hun werkzaamheden.

Keep Them Rolling (KTR)

Ter gelegenheid van de viering van de bevrijding is met grote regelmaat Keep Them Rolling actief. Het doel van KTR is het in stand houden van militaire voer-, vaar- en/of vliegtuigen. Hiermee willen de leden van KTR actief bijdragen aan het bewaren van herinneringen aan de gebeurtenissen in en rond de Tweede Wereldoorlog voor toekomstige generaties.

De naam van de vereniging is ontleend aan de door de geallieerden gebruikte kreet "Keep Them Rolling (Zorg dat ze blijven rijden)" na de landing in Normandië (1944). Een niet aflatende stroom van voertuigen is noodzakelijk om er voor te zorgen dat de geallieerde militairen aan het front voortdurend van brandstof en onderdelen worden voorzien. Voor deze bevoorrading, een mobiele levenslijn, rijden gigantische colonnes militaire vrachtwagens heen en weer tussen de landingsplaatsen in Normandië (en later vanuit Antwerpen) en de steeds verder oprukkende fronttroepen.

Kazemattenmuseum Kornwerderzand

Op een aantal plekken in Friesland wordt de geschiedenis van Friesland tijdens de tweede wereldoorlog bewaard. Een van die plekken is het Kazemattenmuseum in Kornwerderzand. Sinds 1985 is dit museum gevestigd in een aantal voor het publiek opengestelde 'kazematten'.

De kazematten bij Kornwerderzand en ook andere verdedigingswerken op de Afsluitdijk zijn voor de oorlog gemaakt in opdracht van de Nederlandse regering. De verdedigingslinie moest het vijanden onmogelijk maken om de Afsluitdijk te gebruiken als opmarsroute tussen Friesland en Noord-Holland. Bij Kornwerderzand is in de meidagen van 1940 fel gevochten tussen Nederlandse en Duitse militairen.

Van mei 1940 tot 1942 staan er slechts enkele Duitse soldaten op wacht op Afsluitdijk. De verdedigingslinie heeft tijdelijk zijn functie verloren. Vanaf 1943 wordt dit anders, door nederlagen van het Duitse leger in Rusland en Afrika wordt er met andere ogen gekeken naar de Afsluitdijk. De Afsluitdijk wordt weer een belangrijk militair object en er worden zelfs enkele versterkingen aan de verdedigingslinie toegevoegd. Vanaf 1943 is de Stelling Kornwerderzand permanent bezet door militairen. Tijdens de bevrijding in april 1945 wordt er weer gevochten om het bezit van Kornwerderzand, nu tussen Duitse en Canadese militairen. Na de overgave van het Duitse leger bezetten Canadese soldaten tijdelijk de stellingen.